

G 619

Towarzystwo
Higieniczne w Plocku ..

Biblioteka im. Zielińskich Towarzystwa Naukowego Plockiego

G. 619

1504/2

Przed wojną istniało w Płocku Towarzystwo Higieniczne. Posiadało ono duże uprawnienia w zakresie nieoficjalnego samorządu sanitarnego. Miasto zostało podzielone na okręgi, w których poszczególni członkowie Towarzystwa obowiązani byli badać stan sanitarny sklepów, ubikacji, podwórz, wody i t. d. i o brakach zawiadamiać Zarząd Miasta wraz z wnioskami, zmierzającymi do uzdrowotnienia miasta Płocka, Towarzystwo to przyczyniło się do przyspieszenia w Płocku budowy wodociągów i kanalizacji, uregulowania sprawy mieszkań dozorców i wprowadzenia szczepień przeciw ospie. W należącym wówczas do rodziny Słupeckich przy ulicy Dominikańskiej ogrodzie Towarzystwo urządziło tereny dla zabaw sportowych oraz pierwszy w Płocku ogródek dla zabaw dziecięcych. Wojna przerwała na lat kilkanaście pożyteczną działalność tego Towarzystwa.

W drugiej połowie 1932 roku, z inicjatywy Dr. Władysława Frankowskiego, działalność Towarzystwa została wznowiona, jako Płockiego Oddziału Polskiego Towarzystwa Higienicznego.

Do Zarządu Towarzystwa*) zaproszono ks. Mierzwińskiego, który już od dłuższego czasu prowadził na terenie Płocka walkę z alkoholizmem i zorganizował przy parafii św. Bartłomieja Koło Abstynentów. Akcję tę poparło Towarzystwo Higieniczne, przeznaczając na ten cel część składek członkowskich. Z biegiem czasu Towarzystwo Higieniczne weszło w porozumienie z redaktorem czasopisma „Trzeźwość“ Dr-em Szymańskim i Wydziałem Zdrowia przy Warszawskim Województwie. 1 listopada 1934 roku, po uzyskaniu odpowiednich subwencji i po porozumieniu się z Zakładem Psychiatrycznym w Gostyninie, założono przy Szpitalu Ś-tej Trójcy w Płocku Poradnię Przeciwalkoholową. Poradnia ta 18 września 1936 roku została przeniesiona do Ośrodka Zdrowia (ul. Kościuszki 3). Prowadzi ją od początku założenia specjalista p. Dr. K. Mikulski, lecząc nie tylko alkoholików, lecz i narkomanów, chorych nerwowo i psychicznie oraz dziedzicznie obciążone dzieci.

Ilość udzielonych porad, zarejestrowanych pacjentów i specyfikacja chorób przedstawia się następująco:

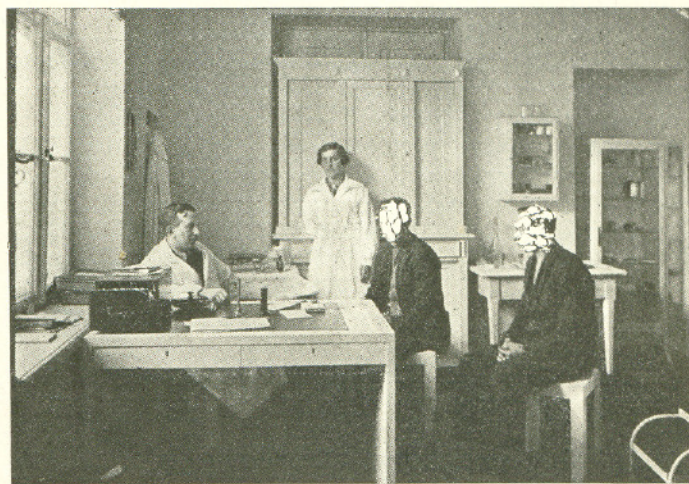
*) Pierwszy Komitet Organizacyjny Oddziału Płockiego P. T. H. składał się z następujących osób: dr. B. Biesiekiński, W. Chańczyńska, inż. W. Dąbrowski, prof. M. Detrówna, dr. W. Frankowski, St. Janczewski, prof. M. Kraskowska, dr. Krzemiński, m-r K. Lipiński, dr. A. Maciesza, dr. B. Mazowiecki, ks. Mierzwiński, inż. A. Michalski, red. K. Bolesta-Modliński, prof. E. Żelazowski.

Obecny Zarząd Oddziału Płockiego P. T. H. wybrany na rok 1937/38 stanowią następujące osoby: M. Altberg, Z. Bellotowa, inż. W. Dąbrowski, dr. W. Frankowski, m-r K. Lipiński, dr. B. Mazowiecki, vice-prezydent miasta A. Wernik, J. Sokołowski i W. Korda.

Rok	Ilość porad	Ilość pacjentów	SPECYFIKACJA CHORÓB			
			alkoholicy	morfiniści	chorzy nerwowo i psych.	dzieci
1934 od I.XI.34	16	7	7	—	—	—
1935	318	54	41	2	8	3
1936	399	53	23	—	23	7
Razem	733	114	71	2	31	10

Z powyższej ilości 71 alkoholików sześciu zostało wyleczonych, u siedmiu zauważono dużą poprawę, u sześciu — średnią, a 42 pacjentów dotychczas nie może się odzwyczaić od nałogu. Za wyleczonych Dr. Mikulski uważa tych pacjentów, którzy przez przeciąg dwóch lat nie używają alkoholu, duża poprawa oznacza conajmniej kilkumiesięczną abstynencję, a średnia oznacza obniżenie ilości wypijanego alkoholu lub paromiesięczną abstynencję.

Przy leczeniu stosuje się psychoterapię, iniekcje i leki doustne.

Poradnia Przeciwalkoholowa. — Dr. Mikulski rozmawia z młodzieżą w czasie wolnym od przyjęć.

W związku z XV-tym Ogólnopolskim zjazdem Psychiatrów w Płocku i Gostyninie Polskie Towarzystwo Walki z alkoholizmem „Trzeźwość“ i Płocki Oddział Polskiego Towarzystwa Higienicznego zorganizowały w dniu

8 czerwca 1935 roku Ogólną Polską Wystawę Przeciwalkoholową w Płocku oraz trzydniowe kursy dla instruktorów przeciwalkoholowych. Kursy te ukończyło około 30 osób, poczem przystąpiono do zorganizowania Towarzystwa „Trzeźwość“, jako podsekcji Towarzystwa Higienicznego. Celem tego Towarzystwa jest propaganda trzeźwości. Towarzystwo „Trzeźwość“ posiada własną świetlicę w „Ośrodku Zdrowia“, gdzie odbywają się zebrania propa-

Komitet Organizacyjny Wystawy i Kursów Przeciwalkoholowych.

gandowe. Poza tym świetlica jest otwarta codziennie w godzinach wieczornych. Członkowie zbierają się tu na wspólne pogawędki, posiadają własną czytelnię, bibliotekę, radio oraz gry towarzyskie.

Poniżej podajemy czteroletnie zestawienie kasowe wpływów i wydatków Poradni i Propagandy Przeciwalkoholowej.

W P Ł Y W Y

Składki członkowskie 1933 r.		60.70 zł.
Subwencje 1934 r.	798.60 zł.	
Subwencje 1935 r.	1377.80 zł.	
Subwencje 1936 r.	3041.50 zł.	5217.90 zł.
Drobne wpływy		18.05 zł.
	Razem wpływy	<u>5296.65 zł.</u>

W Y D A T K I

Ks. Mierzwiński 1933 r. na akcję przeciwalkohol.	60.70 zł.	
Ks. Mierzwiński 1934 r. na akcję przeciwalkohol.	100.— zł.	160.70 zł.
Poradnia Przeciwalkohol. 1934 r.	201.76 zł.	
Poradnia Przeciwalkohol. 1935 r.	1911.78 zł.	
Poradnia Przeciwalkohol. 1936 r.	1671.52 zł.	3785.06 zł.
Propaganda 1935 r.	510.25 zł.	
Propaganda 1936 r.	376.70 zł.	886.95 zł.
Saldo na I.I.1937 r.		<u>463.94 zł.</u>
	Razem wydatki	<u>5296.65 zł.</u>

Z powyższego zestawienia wynika, że działalność Poradni i Propagandy jest w zupełności uzależniona od subwencji.

W końcu lipca 1933 roku Płocki Oddział P. T. H. wydzierżawił od Zarządu Miasta część ogrodu przy ul. Tumskiej 11 i tu zorganizował zabawy dla dzieci od lat 3 do 7. Z braku funduszy ogród ten został narazie urządzony prowizorycznie. Zabawy odbywały się od 1 sierpnia do 24 października 1933 roku. Przeciętnie dziennie bawiło się o ogródku od 100 do 150 dzieci. Równocześnie Zarząd Płockiego Oddziału P. T. H. opracował i przyjął na swych zebraniach plan i kosztorys racjonalnie urządzonego Ogródka Jordanońskiego pg. nowoczesnych wymagań, lecz w granicach możliwych oszczędności, i, w miarę otrzymywanych subwencji, przystępował do realizacji tego planu. Wiosną 1934 roku została wykonana część robót kanalizacyjnych i wodociągowych oraz pobudowano i pokryto dachem szkielet schronu, jak również wykonano przyrządy gimnastyczne, następnie w początkach r. 1935 schron ten oszalowano, dorobiono drzwi i okna, wreszcie wiosną w r. 1936 zainstalowano kąpiele natryskowe oraz kuchnię elektryczną wg. systemu inżyniera A. Michalskiego do gotowania kawy dla dzieci i grzania wody do natrysków. Przy urządzeniu Ogródka zaznaczyć należy wydatną pomoc Zarządu Miasta, który wypożyczył nam ławki do Ogródka, dostarczył koni do zwózki materiału budowlanego i doprowadził Ogródek do stanu estetycznego przez splantowanie go, posianie trawników i t. p.

Pawilon w Ogródku Jordanońskim. W lewym skrzydle mieści się kuchnia, spiżarnia, natryski, rozbieralnia i klozety, w prawym — kancelaria.

Ogródek ma charakter wychowawczo-wypoczynkowy. Personel składa się z dwóch Pań Ochroniarek, i dozorczy. Dzieci bawią się w sezonie letnim od godz. 9 do 12 i od 15 do 18-cj. Wszystkie są wciągnięte do specjalnej kartoteki i ważone oraz znajdują się pod opieką lekarską Dr. Mazowieckiego i Dr. Frankowskiego. Plan zabaw na każdy dzień jest ściśle ustalony. Na zabawy składają się: gry wspólne, gimnastyka rytmiczna, tańce, śpiewy i pogadanki. Poza tym dzieci korzystają z przyrządów gimnastycznych (dwie bujalnie, zjeżdżalnia i pręt do podciągania) oraz piasku i różnych zabawek.

W roku 1934 i 1935 odbyły się popisy dzieci w „Przyjacielu“, a w roku 1936 urządzono takie same popisy w lokalu „Stowarzyszenia Robotników Chrześcijańskich“. Na program popisów składają się tańce, śpiewy, deklamacje, żywe obrazy oraz komedijki.

W roku 1934 zostało zapoczątkowane dożywianie dzieci. Z powodu braku środków własnych i skromnych subwencji na ten cel dożywianie to dotychczas nie jest kompletne i zmienia się w zależności od posiadanych przez Towarzystwo funduszy. W roku 1934 na dożywianie otrzymaliśmy:

Od Zarządu Miasta mąki	195 klg.	
Ze Starostwa	600 klg.	
		795 klg. mąki = 738 klg. chleba
Od Cechu piekarzy		110 klg. chleba
		Razem 848 klg. chleba

oraz od Zarządu Miasta 25 klg. mieszanki kawowej.

Poza tym Towarzystwo z własnych funduszy zakupiło 420 litrów mleka. W rezultacie w roku 1934 wydaliśmy dzieciom 14133 porcji chleba po 60 gr. oraz około 6000 porcji kawy białej, przy czym początkowo dzieci otrzymywały chleb nie codziennie, a kawę zaczęły dostawać dopiero od 16 sierpnia.

W roku 1935 dożywianie dzieci w Ogródku rozpoczęło się dnia 10 lipca. Początkowo dzieci otrzymywały raz na dzień po 60 gr. chleba ze smalcem lub masłem, a od dnia 9 sierpnia, po uzyskaniu subwencji z Wydziału Opieki Społecznej Województwa Warszawskiego i po odstąpieniu nam przez Komitet Pracy Obywatelskiej Kobiet 25 klg. mieszanki kawowej, dzieci zaczęły dostawać oprócz chleba początkowo kawę z mlekiem, a od 7 września samo mleko. Ogółem w roku 1935 dzieci otrzymały 9750 porcji chleba oraz 409 litrów mleka i kawę sporządzoną z 25 klg. mieszanki kawowej. W remanencie pozostało na rok 1936 do wybrania w stowarzyszeniu „Zgoda“ 15 klg. chleba.

Lepiej przedstawiało się dożywianie dzieci w roku 1936, mianowicie dzieci dostawały:

- 1) od 20 maja do 23 czerwca raz na dzień po 60 gr. suchego chleba;
- 2) od 24 czerwca do 13 lipca raz na dzień po 60 gr. suchego chleba oraz kawę z mlekiem;
- 3) od 14 lipca do 3 sierpnia raz na dzień chleb z masłem i kawę;
- 4) od 4 sierpnia do 12 sierpnia dwa razy dziennie po 60 gr. chleba z masłem i kawę z mlekiem;
- 5) od 13 sierpnia do 30 sierpnia raz na dzień chleb z masłem i kawę;
- 6) od 1 września do 1 października dwa razy dziennie chleb suchy i kawę z mlekiem.

Ogółem wydano w roku 1936: 1161 klg. chleba, 921 litrów mleka, 82,5 klg. mieszanki kawowej i 21,25 klg. masła.

W roku 1936 po wykończeniu instalacji natryskowej poraz pierwszy zastosowano w Ogródku ciepłe kąpiele natryskowe. Kąpieli takich odbyło się 19, przy czym wykąpano 1800 dzieci. Koszt wykąpania jednego dziecka nie przekracza 3 groszy (pg. wyliczeń około 2,5 groszy).

Oficjalne poświęcenie Ogródka w obecności zaproszonych gości odbyło się dnia 10 czerwca 1934 roku.

W roku 1934 sezon zabaw w Ogródku trwał od 1 czerwca do 4 października, a więc przez 4 miesiące i 4 dni. W roku 1935 zabawy rozpoczęły się również dnia 1 czerwca i trwały do dnia 26 września t. j. do czasu, gdy liczba dzieci uczęszczających do Ogródka spadła z powodu zimnych i słotnych dni do 30 dziennie. Wreszcie w roku 1936 otwarto Ogródek dnia 10 maja, a zabawy trwały do dnia 1 października.

Okupacja piaskarni przed nawiezieniem piasku.

Ilość dzieci obecnych na zabawach w Ogródku jest różna w różnych miesiącach i dniach zależnie od pogody, ciepła, rodzaju odżywiania i zajęć szkolnych. Naprzykład w roku 1934 zapisało się do Ogródka 500 dzieci, z czego w okresie wakacyjnym przybywało na zabawy dziennie od 200 do 300 dzieci, a z rozpoczęciem roku szkolnego ilość ta zmniejszyła się do połowy. Liczebność dzieci w roku 1935 w poszczególnych miesiącach przedstawiała się pg. wykresu następująco:

	<i>minimum dzieci:</i>		<i>maximum dzieci:</i>	
czerwiec	dnia 1	— 100	dnia 22	— 300
lipiec	dnia 31	— 80	dnia 11	— 212
sierpień	dnia 30	— 50	dnia 8	— 150
wrzesień	dnia 24	— 25	dnia 2	— 80

W roku 1936 przeciętnie przychodziło do Ogródka 80 chłopców i 90 dziewczynek, a ogólna liczba dziecio-dniówek w tym roku wyniosła 10967.

ZESTAWIENIE KASOWE OGRÓDKA JORDANOWSKIEGO

za okres czteroletni przedstawia się następująco:

W P Ł Y W Y

Część składek członkowskich 1933 r.	177.35 zł.	
Część składek członkowskich 1934 r.	283.47 zł.	
Część składek członkowskich 1935 r.	306.84 zł.	
Część składek członkowskich 1936 r.	359.19 zł.	1126.85 zł.
Odsetki z K. K. O.		4.25 zł.
Subwencje 1933 r.	60.— zł.	
Subwencje 1934 r.	2579.— zł.	
Subwencje 1935 r.	855.— zł.	
Subwencje 1936 r.	775.— zł.	4269.— zł.
Imprezy 1934 r.	332.94 zł.	
Imprezy 1935 r.	11.40 zł.	
Imprezy 1935 i 1936 r.	252.77 zł.	597.11 zł.
Wstęp do Ogródka 1934 r.	10.50 zł.	
Wstęp do Ogródka 1935 r.	16.50 zł.	
Wstęp do Ogródka 1936 r.	2.50 zł.	29.50 zł.
Mieszanka kawowa 1936 r.		33.— zł.
Ofiary 1936 r.		14.— zł.
Deficyt		165.09 zł.
	Razem wpływy	6238.80 zł.

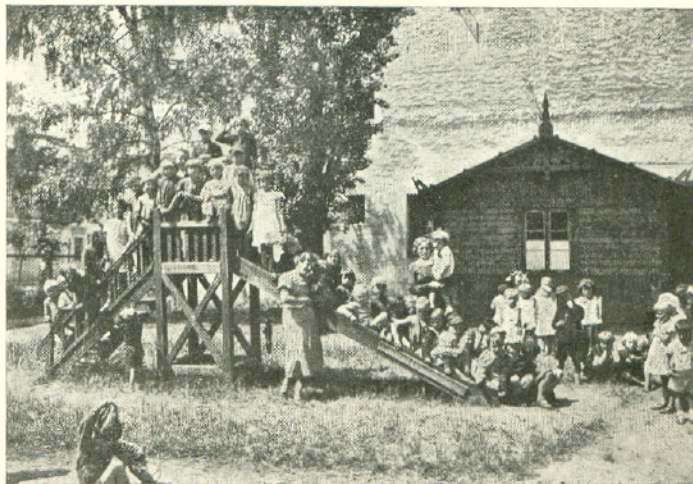
W Y D A T K I

Prowadzenie Ogródka 1933 r.	237.35 zł.	
Prowadzenie Ogródka 1934 r.	466.61 zł.	
Prowadzenie Ogródka 1935 r.	442.— zł.	
Prowadzenie Ogródka 1936 r.	603.08 zł.	1749.04 zł.
Dożywianie dzieci 1934 r.	76.20 zł.	
Dożywianie dzieci 1935 r.	213.54 zł.	
Dożywianie dzieci 1936 r.	526.82 zł.	816.56 zł.
Inwestycje 1934 r.	2622.90 zł.	
Inwestycje 1935 r.	334.50 zł.	
Inwestycje 1936 r.	488.25 zł.	3445.65 zł.
Naprawy 1935 r.	75.70 zł.	
Naprawy 1936 r.	75.— zł.	150.70 zł.
Kąpiele natryskowe 1936 r.		46.75 zł.
Imprezy 1936 r.		30.10 zł.
	Razem wydatki	6238.80 zł.

Wykazany deficyt zł 165 gr 09 zostanie pokryty ze składek członkowskich, zebranych w miesiącach zimowych 1937 roku. Zestawienie to nie obejmuje wartości produktów spożywczych, otrzymanych w roku 1934 i 1935 w naturze i wymienionych powyżej.

Jak widać z powyższego zestawienia dotychczasowe składki członkowskie oraz wpływy z imprez pokrywają zaledwie koszty prowadzenia Ogródka, natomiast dożywianie dzieci w Ogródku i uskutecznianie w nim dalszych inwestycji jest dotychczas zależne od wysokości subwencji. Należy dążyć do pozyskania znacznie większej ilości członków Towarzystwa Higienicznego oraz wyłonić komisję, któraby ożywiła działalność imprezową na korzyść Ogródka. Niejednokrotnie dają się słyszeć głosy, że wybrany teren na Ogródek nie jest odpowiedni. Otóż w imieniu Towarzystwa Higienicznego należy stwierdzić, że innym dogodniejszym terenem Zarząd Miasta w Płocku nie

Zsuwalnia w Ogródku Jordanowskim.

rozporządza. Poza tym pogląd taki jest błędny. Teren ten wymaga tylko odpowiedniego zadrzewienia i odgródnienia go od ulicy dobrym parkanem i wysokim, gęstym żywopłotem. Gdyby Zarząd Miasta zgodził się wydzielić Straży Pożarnej inny plac poza miastem, a przylegający do Ogródka obecny bezużyteczny dla Straży, bo położony w śródmieściu i zbyt wąski, plac przyłączył do Ogródka, wówczas całość wytworzyłaby przestrzeń, która, odpowiednio urządzona i zadrzewiona, mogłaby się stać miejscem zbiórki i zabaw dla wszystkich zespołów dziecięcych, jakie znajdują się w Płocku. Konieczne w takim wypadku przeprowadzenie dalszych inwestycji technicznie z łatwością i tanim kosztem dałoby się uskuteczyć. Również i skoordynowanie zabaw tych zespołów, jak i opracowanie odpowiedniego zmienionego w danym wypadku regulaminu nie natrafiłoby na żadne trudności. Skupienie takie wszystkich zespołów na jednym terenie znacznie obniżyłoby koszty utrzymania tych zespołów i miałyby wielkie znaczenie dla rozwoju fizycznego i duchowego przyszłych obywateli Polskich w ich pierwszych latach życia.

Na zakończenie zaznaczyć należy, że Płocki Oddział Polskiego Towarzystwa Higienicznego, zdając sobie sprawę z różnych niedomagań higienicznych Płocka, niejednokrotnie interweniował w sprawie tych niedomagań

u czynników miarodajnych, a między innymi w lipcu 1935 roku wystąpił z propozycją urządzenia w Płocku dwóch kąpielisk miejskich (sanitarnego i dla osób zdrowych) w części suteryn gmachu po byłym Monopolu Spirytusowym przy ul. 1-go Maja. Po porozumieniu się z Zarządem Miasta, sporządzono prowizoryczne plany i kosztorysy potrzebnych przeróbek oraz instalacji kąpielowych.

Według tych planów i kosztorysów urządzenie kąpielisk kosztowałoby 41.248 zł., a mianowicie:

1) roboty budowlane (przeróbki) i t. p.	zł 12.548.—
2) roboty kanalizacyjno-wodociągowe	zł 12.500.—
3) instalacje dla wody ciepłej, wanny i t. p.	zł 15.000.—
4) instalacja elektryczna	zł 1.200.—

Razem zł 41.248.—

Projekt ten jednak nie uzyskał aprobaty Urzędu Zdrowia Województwa Warszawskiego, wobec czego brak publicznych kąpielisk, a zwłaszcza kąpieliska sanitarnego, dotychczas w Płocku w tej czy innej formie nie został usunięty.

Dzieci w Ogródku.

1504/52.
G. 618

G. 618